

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 158/2011-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. apríla 2011 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. J. S., B., zastúpeného advokátom JUDr. M. Ď., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Sžo 298/2008 z 23. júna 2009 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Sžo 123/2010 z 31. januára 2011, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. J. S. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. marca 2011 doručená sťažnosť Ing. J. S., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. M. Ď., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší

súd“) sp. zn. 1 Sžo 298/2008 z 23. júna 2009 (ďalej aj „namietané uznesenie“) a rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžo 123/2010 z 31. januára 2011 (ďalej aj „namietaný rozsudok“).

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uvádza:

«Sťažovateľ je starobný dôchodca, občanom Slovenskej republiky, ktorý sa od roku 2000 márne domáha svojho spravodlivého nároku - práva prechodu nájmu bytu na svoju osobu, resp. potvrdenia regulárneho nadobudnutia vlastníctva k nižšie opísanému 3-izbovému bytu na svoje meno. Nejde o svojvoľné a zrejme bezúspešne uplatňovanie a bránenie práva.

V dôsledku rozhodnutí súdov a vstúpení manželov Ž. ako vedľajších účastníkov, resp. protestu prokurátora do tohto procesu sa situácia sťažovateľovi natoľko skomplikovala a fakticky prehral boj o predmetný byt...

Do termínu 21. 03. 2000, t. j. do dňa tragickej smrti (automobilová nehoda) svojej družky neb. JUDr. A. M. a jej syna neb. J. M. v Austrálii, sťažovateľ mal s menovanou krásny a nezabudnuteľný vzťah, častokrát krajší ako v iných, tzv. formálnych manželstvách.

V dôsledku tejto nesmierne tragickej a šokujúcej udalosti Okresný súd Bratislava - 2 prostredníctvom súdneho komisára JUDr. S. B., notára, pôvodne v B., sa začalo konanie o prejednaní dedičstva, označené ako D 814/2000, Dnot 120/2000. Toto dedičské konanie bolo ukončené až o 5 rokov neskôr definitívnym vydaním „Osvedčenia o dedičstve“ zo dňa 29. 06. 2005, ktoré nadobudlo právoplatnosť 14. 07. 2005. Sťažovateľ sa stal dedičom zo zákona v 1/3. Zvyšné 2/3 dedili rodičia nebohej Ing. J. Ž. a M. Ž.

S dedičským konaním súviselo:

Dňa 28. 06. 2000 Hlavné mesto SR Bratislava požiadalo Okresný úrad Bratislava-II, odbor katastrálny o obnovu konania č. j.: ROBaNP 8429-3/2000 Val.

Dňa 29. 06. 2000 Hlavné mesto SR Bratislava, vydalo STANOVISKO č. j.: 160/840/2000.

Dňa 19. 07. 2000 Okresný úrad Bratislava-II, katastrálny odbor vydal ROZHODNUTIE, č. j.: V-35168/98, ktorým povolil obnovu konania o návrhu na vklad vlastníckeho práva zo „Zmluvy č. 02 5802 97 o prevode vlastníctva bytu (neb. JUDr. A. M).

Dňa 22.08.2000 vydala MČ Bratislava - Ružinov „Prechod nájmu bytu“ č. j.: R Byt -15634/2000/DPO v prospech sťažovateľa.

Dňa 06. 09. 2000 Okresný úrad Bratislava-II, katastrálny odbor vydal ROZHODNUTIE, č. j.: V-35168/98, ktorým konanie o návrhu na vklad vlastníckeho práva zo „Zmluvy č. 02 5802 97 o prevode vlastníctva bytu (neb. JUDr. A. M.)“ zamietla.

Starosta MČ Bratislava-Ružinov Ing. Pavol KUBOVIČ listom č. j. Star. 17691/2000 zo dňa 07. 09. 2000 oznamuje sťažovateľovi, že v súčasnosti rokuje s Katastrálnym odborom o vydaní rozhodnutia o zastavení konania návrhu na vklad do Katastra nehnuteľností na základe „Zmluvy č. 02 5802 97 o prevode vlastníctva bytu (neb. JUDr. A. M.)“. Po vydaní uvedeného rozhodnutia budú konštatovať prechod nájmu bytu na žiadateľa Ing. J. S.

Dňa 14. 09. 2000 sťažovateľ uzavrel s prenajímateľom bytu „P. a. s.“ nájomnú zmluvu na predmetný byt na dobu neurčitú.

Dňa 18. 09. 2000 sťažovateľ písomne požiadal vlastníka obecného bytu, t. j. Obecný úrad Bratislava-Ružinov o kúpu predmetného bytu do jeho osobného vlastníctva.

Dňa 22. 03. 2002 uzavrel sťažovateľ „Zmluvu č. 02 0 0153 02 o prevode vlastníctva bytu, zriadení záložného práva a vecného bremena“ (pozri vklad č. V -1818/02 zo dňa 04. 11. 2002) na vyššie uvedené nehnuteľnosť.

Dňa 09. 04. 2002 Katastrálny úrad v B., Správa katastra pre hl. m. SR Bratislavu prijal „Návrh na vklad vlastníckeho práva“ na základe čoho povolil vklad vlastníckeho práva v prospech sťažovateľa Ing. J. S. k 3-izbovému bytu č. 26 na 7 NP bytového domu na... ul. v B...

Dňa 08. 02. 2005 Správa katastra pre hl. m. SR Bratislavu vydala ROZHODNUTIE č. V -1818/02, ktorým vyhovel protestu Okresnej prokuratúry Bratislava-II č. Pd 2089/04- 7 zo dňa 24. 01. 2005 a vklad vlastníckeho práva k predmetnému bytu v prospech sťažovateľa Ing. J. S. zrušila.

Dňa 08. 08. 2005 vydal Katastrálny úrad v B. ROZHODNUTIE č. j.: Vo 47/05-Va, ktorým v dôsledku protestu prokurátora (pozri Pd 2089/04-7 zo dňa 24. 01. 2005), podľa § 59 ods. 2 správneho poriadku rozhodnutie č. j.: V-1818/02 zo dňa 04. 11. 2002 zamietla a rozhodnutie č. j.: V-1818/02 zo dňa 08. 02. 2005 potvrdzuje.

Dňa 03. 11. 2008 vydal Krajský súd v Bratislave UZNESENIE čís. k.: 1 S 252/2005-34 o tom, že pripúšťa do konania Ing. J. Ž. a M. Ž., obaja bytom B. ako vedľajších účastníkov.

Dňa 20. 07. 2009 sťažovateľ prevzal UZNESENIE z Najvyššieho súdu SR čís. k.: 1 Sžo 298/2008 vydané dňa 23. 06. 2009 s tým, že odvolací súd uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k.: 1 S 252/2005-34 potvrdzuje.

Dňa 17. 12. 2009 sťažovateľ vyhral spor na Krajskom súde v Bratislave o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Katastrálneho úradu v B., Správe katastra pre hl. m. SR Bratislavy (pozri ROZSUDOK KS v Bratislave čís. 1 S 44/2008-65).

Dňa 13. 01. 2010 sťažovateľ vyhral spor na Krajskom súde v Bratislave o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Katastrálneho úradu v B. (pozri ROZSUDOK KS v Bratislave čís. 1 S 252/2005-61).

Dňa 08. 03. 2010 vedľajší účastníci manželvia Ž. podali ODVOLANIE voči rozsudku Krajského súdu v Bratislave, čís. k.: 1 S 44/2008.

Dňa 22. 03. 2010 žalovaný Katastrálny úrad v B. podal ODVOLANIE voči rozsudku Krajského súdu v Bratislave, čís. k.: 1 S 252/2005 (pozn.: bolo podané po uplynutí 15-dňovej lehoty na odvolanie, súd nemôže naň prihliadať).

Dňa 26. 03. 2010 vedľajší účastníci manželvia Ž. podali ODVOLANIE voči rozsudku Krajského súdu v Bratislave, čís. k.: 1 S 252/2005.

Dňa 17. 02. 2011 sťažovateľ prevzal ROZSUDOK z Najvyššieho súdu SR čís. k.: 5 Sžo 123/2010 vydaný dňa 31. 01. 2011 s tým, že odvolací súd rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k.: 1 S 44/2008-65 mení tak, že žalobu zamietá.

Sťažovateľ Ing. J. S. sa od počiatku vehementne bránil, aby do začatého súdneho sporu vstupovali ako vedľajší účastníci manželvia Ing. J. Ž. a M. Ž. Napriek jeho protestu a odvolaniu voči rozhodnutiu Krajského súdu v Bratislave, NS SR to vedľajším účastníkom nakoniec umožnil. Jeho obavy sa potvrdili, pretože ich následné právne úkony, dve odvolania úplne zvrátili oba rozsudky Krajského súdu v Bratislave dovtedy svedčiace v prospech sťažovateľa.

Je iba paradoxom, že práve kvôli ich účastníctvu v dvoch súdnych sporoch nakoniec sťažovateľa Ing. J. S. ich oba prehral. O jeho osude rozhodol Najvyšší súd SR...

Sťažovateľ tvrdí, že Katastrálny úrad v B. konal v rozpore so zákonom, pretože bol povinný na základe predložených dokumentov previesť obecný 3-izbový byt č. 26 na 7 NP bytového domu na ul... v B., ... do výlučného vlastníctva sťažovateľa Ing. J. S...

Domnieva sa, že Najvyšší súd SR rozhodol nezákonne, čím zjavne porušil sťažovateľovo právo na spravodlivý súdny proces, výrazne sťažil jeho reálnu pozíciu vlastníka bytu, sťažovateľ sa ocitol vo vratkej a labilnej pozícii a rozhodnutia súdu určite nemajú znaky spravodlivosti, objektívnosti a vyváženosti, a zvlášť - nepôsobia výchovne. V dôsledku týchto rozhodnutí má prísť sťažovateľ o byt, v ktorom nepretržite býva od roku 1984 a nemá iný vlastný svoj byt...? Právo na súdnu ochranu sťažovateľa tak nebolo naplnené - súd jednostranne chránil totiž pristúpivších vedľajších účastníkov manželov Ž. (ktorí majú svoj rodinný dom), ktorým snahám v plnej miere vyhovel. Ich legitimita účasti v tomto súdnom spore je pochybná. Spravodlivým prejednaním veci je aj súdne konanie, ktoré pregnantne rešpektuje všetky procesné zásady a princípy, ktoré tvoria súčasť štruktúry základných ľudských práv a slobôd.»

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol týmto nálezom:

„Slovenská republika, zastúpená Najvyšším súdom SR, v konaní čís. k.: 1 Sžo 298/2008 zo dňa 23. 06. 2009 a v konaní čís. k.: 5 Sžo 123/2010 zo dňa 31. 01. 2011 porušila právo sťažovateľa:

Ing. J. S., ul... B. upravené v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd pretože obe rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sú v rozpore so zákonom, najmä s právom sťažovateľa na spravodlivý súdny proces a právom na súdnu ochranu.

Ústavný súd SR priznáva sťažovateľovi finančné zadosťučinenie vo výške 10 000,- EURO, ktoré je Najvyšší súd SR povinný mu vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia na jeho bežný účet: ...

Najvyšší súd SR je povinný nahradiť do 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia (v zmysle § 36 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z., o organizácii Ústavného súdu SR, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov) trovy právneho zastúpenia v celkovej výške 555,90 EURO:...”

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou,

porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Z obsahu sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Sžo 298/2008 z 23. júna 2009 a rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžo 123/2010 z 31. januára 2011.

1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Sžo 298/2008 z 23. júna 2009

Sťažovateľ sa domáha vyslovenia porušenia v sťažnosti označených práv uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Sžo 298/2008 z 23. júna 2009, ktorým najvyšší súd potvrdil uznesenie Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 S 252/2005-34 z 3. novembra 2008, ktorým tento súd pripustil vstup Ing. J. Ž. a M. Ž. (ďalej aj „vedľajší účastníci“) do konania vedeného krajským súdom pod sp. zn. 1 S 252/2005.

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 1 S 252/2005 sa sťažovateľ domáhal žalobou doručenou krajskému súdu 18. augusta

2005 preskúmania zákonnosti a následne zrušenia rozhodnutia Katastrálneho úradu v B. č. Vo 47/05-Va z 8. augusta 2005. V rámci tohto konania bola 3. júla 2008 doručená krajskému súdu žiadosť Ing. J. Ž. a M. Ž. na vstup do konania ako vedľajších účastníkov v tomto konaní. Krajský súd uznesením č. k. 1 S 252/2005-34 z 3. novembra 2008 pripustil vstup vedľajších účastníkov do konania vedeného pod sp. zn. 1 S 252/2005. Proti tomuto uzneseniu krajského súdu sa sťažovateľ odvolal; o odvolaní rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Sžo 298/2008 z 23. júna 2009 tak, že uznesenie krajského súdu č. k. 1 S 252/2005-34 z 3. novembra 2008 potvrdil. Označené uznesenie najvyššieho súdu nadobudlo právoplatnosť 20. júla 2009.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľom namietané uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Sžo 298/2008 z 23. júna 2009 nadobudlo právoplatnosť 20. júla 2009, pričom sťažnosť bola ústavnému súdu doručená až 14. marca 2011, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ podal v tejto časti sťažnosť zjavne po uplynutí lehoty uvedenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Na tomto základe ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Sžo 298/2008 z 23. júna 2009 pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu, že bola podaná oneskorene.

2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžo 123/2010 z 31. januára 2011

Zo sťažnosti a z príloh k nej vyplýva, že sťažovateľ žil v spoločnej domácnosti s JUDr. A. M. v nájomnom byte č. 26 v bytovom dome na..., B. (ďalej len „sporný byt“), ktorého nájomcom bola JUDr. A. M., ktorá 26. novembra 1997 uzatvorila zmluvu o prevode vlastníctva sporného bytu a zriadení záložného práva č. 020580297 (ďalej len „zmluva o prevode vlastníctva k spornému bytu“) s Hlavným mestom Slovenskej republiky Bratislava (ďalej len „hlavné mesto“), ktoré následne doručilo Okresnému úradu Bratislava II, katastrálnemu odboru (ďalej len „katastrálny odbor“) návrh na vklad vlastníckeho práva k spornému bytu do katastra nehnuteľností 13. marca 1998. Na základe informácie o úmrtí JUDr. A. M., ku ktorému došlo 21. marca 2000, požiadalo hlavné mesto podaním č. ROBaNP 8429-2/2000 Val z 2. mája 2000 o zastavenie konania o vklade vlastníckeho práva z dôvodu úmrtia účastníčky zmluvy. Súčasne hlavné mesto oznámilo, že ak nedošlo k zápisu vlastníckeho práva, odstupuje od zmluvy o prevode vlastníctva k spornému bytu.

Vklad vlastníckeho práva v prospech JUDr. A. M. bol povolený rozhodnutím katastrálneho odboru č. V-35168/98 z 22. mája 2000, ktoré nadobudlo právoplatnosť v tej istý deň v zmysle ustanovenia § 31 ods. 5 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „katastrálny zákon“) platného a účinného v čase rozhodovania. Dňa 12. mája 2000 bola katastrálnemu odboru doručená informácia hlavného mesta o úmrtí JUDr. A. M., katastrálny odbor následne rozhodnutím č. V-35168/98 z 19. júla 2000 povolil obnovu konania rozhodnutím č. V-35168/98 na základe skutočnosti, že *„v danom prípade vyšla najavo nová skutočnosť, o ktorej rozhodujúci orgán v čase rozhodovania nevedel, a to v dôsledku toho, že oznámenie predmetného skutku nebolo pripojené k spisovému materiálu. Táto skutočnosť mala podstatný vplyv na rozhodnutie.“* Katastrálny odbor rozhodnutím č. V-35168/98 zo 6. septembra 2000 následne návrh na vklad do katastra nehnuteľností podľa § 31 ods. 2 katastrálneho zákona v spojení s § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Správny poriadok“) zamietol vzhľadom na skutočnosť, že smrťou JUDr. A. M. (21. marca 2000, pozn.) táto stratila spôsobilosť byť účastníkom konania, resp. ju stratila skôr, ako bolo rozhodnuté o vklade vlastníckeho práva k nehnuteľnosti.

Rozhodnutím krajského súdu č. k. 3 Sp 22/2006-21 zo 16. apríla 2007, ktoré nadobudlo právoplatnosť 7. mája 2007, bolo zrušené rozhodnutie katastrálneho odboru č. V-35168/98 zo 6. septembra 2000 o zamietnutí návrhu na vklad do katastra nehnuteľností. Správa katastra pre hlavné mesto Bratislavu (ďalej len „správa katastra“) na základe uvedeného rozhodnutím č. V-35168/98 z 26. februára 2008 z dôvodu novelizácie katastrálneho zákona, konkrétne ustanovenie § 28, rozhodla o povolení vkladu vlastníckeho práva k spornému bytu v prospech JUDr. A. M. s právnymi účinkami k 13. marcu 1998.

Sťažovateľ sa žalobou doručenou krajskému súdu domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia správy katastra č. V-35168/98 z 26. februára 2008.

Krajský súd preskúmané rozhodnutie podľa § 250j ods. 2 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie rozsudkom č. k. 1 S 44/2008-65 zo 17. decembra 2009 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“). Z označeného rozsudku vyplýva, že krajský súd v ňom dospel k záveru, že smrťou JUDr. A. M. ako nájomníčky sporného bytu predtým, ako došlo k účinnému prevodu vlastníctva bytu, zaniklo jej právo nájmu bytu a z tohto dôvodu jej nevzniklo vlastnícke právo k tomuto bytu a ani jej prípadní dedičia nemohli automaticky vstúpiť do jej práv. V danom prípade sa sťažovateľ podľa právneho záveru krajského súdu stal nositeľom práva nájmu z titulu prechodu nájmu bytu a sám mohol vo svojom mene uzavrieť novú kúpnu zmluvu s vlastníkom bytu. Krajský súd poukázal ako na ďalšiu závažnú skutočnosť aj na to, že hlavné mesto ako predávajúci podaním č. ROBaNP 8429-2/2000 Val z 2. mája 2000 zároveň požiadalo o zastavenie konania o vklade vlastníckeho práva z tejto zmluvy z dôvodu, že JUDr. A. M. ako účastníčka zmluvy o prevode vlastníctva k spornému bytu zomrela, a zároveň oznámilo, že ak ešte nedošlo k zápisu vlastníckeho práva, odstupuje od zmluvy.

Krajský súd dospel k záveru, že správa katastra v preskúmanom rozhodnutí nesprávne postupovala, keď z dôvodu novelizácie katastrálneho zákona platného a účinného v čase rozhodovania (26. februára 2008, pozn.), konkrétne jeho ustanovenia § 28, rozhodla, že nebohá JUDr. A. M. mala povolený vklad s právnymi účinkami k 13. marcu 1998.

Najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 5 Sžo 123/2010 z 31. januára 2011 na základe odvolania vedľajších účastníkov rozsudok krajského súdu č. k. 1 S 44/2008-65 zo 17. decembra 2009 zmenil a žalobu sťažovateľa zamietol.

Podľa názoru sťažovateľa namietaným rozsudkom najvyššieho súdu z 31. januára 2011 došlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tým, že *„Najvyšší súd SR rozhodol nezákonne, čím zjavne porušil sťažovateľovo právo na spravodlivý súdny proces, výrazne sťažil jeho reálnu pozíciu vlastníka bytu, sťažovateľ sa ocitol vo vratkej a labilnej pozícii a rozhodnutia súdu určite nemajú znaky spravodlivosti, objektívnosti a vyváženosti, a zvlášť - nepôsobia výchovne“*.

Ústavný súd v súvislosti s predbežným prerokovaním sťažnosti považoval za potrebné poukázať na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, I. ÚS 13/00, IV. ÚS 287/04).

Najvyšší súd v kľúčovej časti odôvodnenia namietaného rozsudku uviedol:

«Predmetom konania v danom prípade je preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalobcu (správne má byť žalovaného, pozn.), ktorým v súlade s ustanovením § 31 ods. 3 a § 28 ods. 5 katastrálneho zákona povolil vklad vlastníckeho práva do katastra

nehnutelností k bytu č. 26... s podielom na spoločných častiach domu, spoločných zariadeniach domu a pozemkoch... v prospech JUDr. A. M., rod. Ž... a vklad záložného práva podľa čl. IX ods. 4 zmluvy v prospech Hlavného mesta SR Bratislavy správnymi účinkami ku dňu 13. marca 1998 a zároveň zrušil rozhodnutie o povolení vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností č. V-35168/98 zo dňa 22. mája 2000.

Žalobca (sťažovateľ, pozn.) namietal, že nebolo možné uvedeným spôsobom povoliť vklad vlastníckeho práva k bytu v prospech JUDr. A. M., pretože v dôsledku smrti zaniklo jej postavenie nájomcu bytu, a teda prestala splňať predpoklady na uzavretie zmluvy o prevode vlastníckeho práva k bytu s predávajúcim Hlavným mestom SR Bratislavou. Následne, podľa § 706 ods. 1 Občianskeho zákonníka (prechod nájmu) sa on stal nájomcom bytu a práve jemu vzniklo právo uzavrieť takúto zmluvu. Tiež poukázal na to, že správny orgán nemal prihliadať na splnenie podmienok v čase podania návrhu na vklad vlastníckeho práva k bytu (§ 28 ods. 5 katastrálneho zákona v znení účinnom k 26. februáru 2008), ale v čase, kedy o ňom prvý raz rozhodoval, t. j. 22. mája 2000, dva mesiace po tom, ako JUDr. A. M. zomrela.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné uviesť, že rozhodnutie, ktorého zákonnosť je predmetom tohto konania, bolo vydané 26. februára 2008. Nemožno preto ignorovať existenciu ustanovení § 79d a § 28 ods. 5 katastrálneho zákona, a to najmä s ohľadom na požiadavku § 46 správneho poriadku, aby rozhodnutie správneho orgánu bolo v súlade so zákonmi a ostatnými právnymi predpismi. V zmysle tejto požiadavky je správny orgán povinný rozhodovať podľa zákonov a ostatných právnych predpisov platných a účinných ku dňu vydania rozhodnutia. V prípade, že počas konania dôjde k zmene právneho predpisu je správny orgán povinný rešpektovať príslušné prechodné ustanovenia, a ak ich príslušný zmena či doplnenie právneho predpisu neobsahuje, je preň záväzná právna norma platná a účinná v čase rozhodovania bez ohľadu na právny stav, ktorý tu existoval v čase začatia konania. V opačnom prípade by bez zákonného dôvodu konal a rozhodoval podľa už neúčinných právnych noriem, a teda v rozpore so zákazom retroaktivity. Preto katastrálny úrad musel pri vydávaní rozhodnutia V-35168/98 z 26. februára 2008 prihliadať na ustanovenie § 28 ods. 2 v spojení s § 79d katastrálneho zákona. Preto nemožno považovať za správny záver krajského súdu, ako ani tvrdenie žalobcu o nemožnosti aplikácie ustanovení § 28 a § 79d katastrálneho zákona v znení

zákona č. 255/2001 Z. z. na konanie o návrhu na vklad vlastníckeho práva k bytu v prospech JUDr. A. M.

Odporca teda postupoval správne, keď pri svojom rozhodovaní na vec aplikoval § 79d katastrálneho zákona a následne § 28 ods. 5 katastrálneho zákona v znení účinnom k dňu vydania preskúmaného rozhodnutia.

Čo sa týka práva JUDr. A. M. na nadobudnutie vlastníckeho práva k predmetnému bytu, a teda aj trvania zmluvy o prevode vlastníctva k bytu, ktorú uzavrela s Hlavným mestom SR Bratislavou ako nájomníčka tohto bytu v súlade s § 5 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (ďalej len „zákon č. 182/1993 Z. z.“), Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na § 579 Občianskeho zákonníka, z ktorého jednoznačne vyplýva, ktoré zmluvy smrťou jedného z účastníkov zanikajú. Pokiaľ ide o zmluvu o prevode vlastníctva k bytu, JUDr. A. M. bola vo vzťahu ku kúpnej cene v postavení dlžníka a vo vzťahu k predmetnému bytu v postavení veriteľa. Ani jedno z týchto práv nie je v prípade uzavretej zmluvy o prevode vlastníckeho práva k bytu podľa § 5 zákona č. 182/1993 Z. z. viazané výlučne na jej osobu, preto jej úmrtím nezaniká. Na trvanie a platnosť takejto zmluvy nemal vplyv ani prechod nájmu bytu na žalobcu podľa § 706 Občianskeho zákonníka, a to z dôvodu, že ide o dva samostatné právne vzťahy. V čase uzavretia zmluvy a v čase podania návrhu na vklad boli splnené všetky zákonom vyžadované náležitosti na to, aby bol vklad vlastníckeho práva v prospech JUDr. A. M. povolený. Pre právoplatnosť rozhodnutia o povolení vkladu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti sa nevyžaduje doručenie rozhodnutia účastníkom konania, táto nastáva zo zákona dňom vyznačenia rozhodnutia (§31 ods. 5 katastrálneho zákona účinného do 31. decembra 2001).

Odstúpenie od zmluvy je jednostranným právnym úkonom adresovaným druhej zmluvnej strane, ktorým sa ruší zmluvný záväzkový vzťah. Uvedený právny úkon nadobúda účinnosť okamihom, kedy dôjde do dispozičnej sféry druhého subjektu. Jeho účinnosť nie je podmienená súhlasom druhého účastníka, ani rozhodnutím súdu. Odstúpiť od zmluvy je možné len vtedy, ak je to v zákone stanovené, alebo účastníkmi dohodnuté (§ 48 ods. 1 O. z.).

Úmrtie účastníka zmluvy nie je zákonným dôvodom pre odstúpenie. Navyše vylučuje možnosť, aby sa takýto prejav vôle odstupujúceho účastníka reálne dostal do dispozičnej

sféry zomretého účastníka. Zmyslom požiadavky adresného dôjdenia odstúpenia do dispozičnej sféry druhého účastníka zmluvy je zabezpečenie možnosti tohto účastníka brániť sa proti nezákonnému (neplatnému) odstúpeniu od zmluvy. Nemožno preto, ako sa domnieva žalobca, dávať do jednej roviny možnosť platne odstúpiť od zmluvy o prevode vlastníckeho práva bytu a možnosť právoplatne rozhodnúť o povolení vkladu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, a to ani k 22. máju 2000, kedy bolo vydané prvé rozhodnutie o povolení vkladu vlastníckeho práva k predmetnému bytu v prospech JUDr. A. M.

Hlavné mesto SR Bratislava ako predávajúci odstúpilo od zmluvy o prevode vlastníckeho práva k bytu uzavretej s JUDr. A. M. až po jej smrti, a to práve z dôvodu jej úmrtia. Takéto odstúpenie nemožno vyhodnotiť ako platné, a preto nemožno z neho vyvodiť riadne zrušenie tejto zmluvy v zmysle § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

Vzhľadom k uvedenému Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že preskúmané rozhodnutie žalobcu bolo vydané v súlade so zákonom a nebolo namieste jeho zrušenie. Naopak, bol to krajský súd, ktorý na základe dostatočne zisteného skutkového stavu vec nesprávne právne posúdil a následne i nesprávne vo veci rozhodol. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak, že preskúmané rozhodnutie žalovaného potvrdil (§ 246c ods. 1 a § 250ja ods. 3 OSP v spojení s § 220 OSP).»

Z už uvedeného vyplýva, že ústavný súd môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00).

Pre posudzovanie veci sťažovateľa boli relevantné ustanovenia § 5, § 28 ods. 5 a § 79d katastrálneho zákona v znení platnom a účinnom v čase rozhodovania správy katastra o návrhu na vklad vlastníckeho práva k spornému bytu (k 26. februáru 2008, pozn.).

Podľa § 5 katastrálneho zákona (platného a účinného v rozhodnom čase) vklad je úkon správy katastra; vkladom vzniká, mení sa alebo zaniká právo k nehnuteľnostiam.

Podľa § 28 ods. 5 katastrálneho zákona (platného a účinného v rozhodnom čase) právne účinky vkladu zo zmluvy o prevode vlastníctva bytu a zo zmluvy o prevode vlastníctva nebytového priestoru podľa osobitného predpisu vznikajú ku dňu doručenia návrhu na vklad.

Podľa § 79d katastrálneho zákona (platného a účinného v rozhodnom čase) začaté konanie o návrhu na vklad zo zmluvy o prevode vlastníctva bytu a zo zmluvy o prevode vlastníctva nebytového priestoru podľa osobitného predpisu podané do nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa posudzujú a dokončia podľa tohto zákona.

Ústavný súd zastáva názor, že najvyšší súd správne interpretoval a aplikoval zákonnú úpravu vzťahujúcu sa na daný prípad platnú a účinnú v čase, keď správa katastra rozhodovala o návrhu na vklad (26. februára 2008, pozn.), t. j. predovšetkým ustanovenia § 28 ods. 5 a § 79d katastrálneho zákona v už uvedenom znení.

Neoddeliteľnou súčasťou princípov právneho štátu vyplývajúcich z čl. 1 ods. 1 ústavy je aj princíp právnej istoty. Tento spočíva okrem iného v tom, že všetky subjekty práva môžu odôvodnene očakávať, že príslušné štátne orgány budú konať a rozhodovať podľa platných právnych predpisov, že ich budú správne vykladať a aplikovať (m. m. II. ÚS 48/97).

Na základe uvedeného preto, ak správa katastra 26. februára 2008 rozhodla o povolení vkladu vlastníckeho práva v prospech JUDr. A. M., postupovala tak s prihliadnutím na právnu úpravu platnú a účinnú v čase rozhodovania, opačný prípad by znamenal porušenie princípu právnej istoty vyplývajúceho z čl. 1 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd považoval za potrebné zaujať stanovisko aj k námietke sťažovateľa spočívajúcej v rozdielnom posudzovaní právneho postavenia Ing. J. Ž. a M. Ž. najvyšším

súdom v jeho právnej veci, vychádzajúc na jednej strane z jeho právneho názoru vyjadreného v namietanom uznesení a na druhej strane z právneho názoru vyjadreného v namietanom rozsudku. Sťažovateľ v tejto súvislosti v sťažnosti poukazuje na to, že *«ten istý NS SR svojim rozhodnutím dovoľí účasť vedľajším účastníkom v súdnom konaní a hneď v nasledujúcom rozhodnutí NS SR striktne konštatuje, že účasť vedľajších účastníkov v tomto konaní je neprípustná, vrátane samotného sťažovateľa. V dôsledku toho nastala nezvyčajná situácia, na ktorú poukazujeme, pretože voči obom rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sa neoprávnene odvolali „vedľajší účastníci“ manželia Ž., a podarilo sa im zásadne zvrátiť výsledok súdneho sporu.*

Sťažovateľ je hlboko znepokojený s týmito dvomi rozsudkami Najvyššieho súdu SR, pretože boli vydané v dôsledku podaného odvolania neoprávnených osôb - „vedľajších účastníkov“ manželov Ž.».

Z už uvedeného vyplýva, že najvyšší súd namietaným uznesením rozhodol o pripustení vedľajších účastníkov do konania vedeného na krajskom súde pod sp. zn. 1 S 252/2005, t. j. priznal manželom Ž. postavenie vedľajších účastníkov.

V odôvodnení namietaného rozsudku najvyšší súd zaujal stanovisko aj k právnemu postaveniu manželov Ž. a sťažovateľa v tomto konaní, keď najmä uviedol:

„... V prejednávanej veci ide o osobitný druh správneho konania upravený katastrálnym zákonom, ktorý obsahuje vlastnú definíciu účastníka vkladového konania. Tým je výlučne účastník právneho úkonu, na ktorého základe má vzniknúť, zmeniť sa alebo zaniknúť právo k nehnuteľnosti (§ 30 ods. 1 katastrálneho zákona).

V predmetnej veci je preskúvaným rozhodnutie odporcu z 26. februára 2008, ktorým bol povolený vklad vlastníckeho práva v prospech JUDr. A. M. na základe zmluvy o prevode vlastníctva bytu, ktorú uzavrela s predávajúcim Hlavným mestom SR Bratislavou. Účastníkmi vkladového konania teda boli výlučne tieto dva subjekty, ktoré jediné sú v medziach ustanovených zákonom oprávnené podať opravný prostriedok voči rozhodnutiu, ktorým sa vkladové konanie končí.

Žalobca a ani vedľajší účastníci na strane žalovaného neboli a ani sa nestali účastníkmi vkladového konania, v ktorom bolo vydané preskúvané rozhodnutie

o povolení vkladu. Postavenie účastníka konania im nemožno prisúdiť ani v prípade, ak im odporca preskúmané rozhodnutie doručil. Vychádzajúc z § 31 ods. 6 katastrálneho zákona rozhodnutie o povolení vkladu vlastníckeho práva v prospech JUDr. A. M. nadobudlo právoplatnosť dňom jeho vyznačenia bez možnosti podať proti nemu opravný prostriedok. Samo doručenie preskúmaného rozhodnutia tak plnilo funkciu oznámenia, vo vzťahu k žalobcovi a vedľajším účastníkom nezaložilo žiadne práva alebo povinnosti účastníkom vkladového konania.

Hoci nie je možné žalobcu a vedľajších účastníkov pokladať za účastníkov vkladového konania v zmysle § 31 ods. 6 katastrálneho zákona, je namieste konštatovať, že je predmetným rozhodnutím odporcu dotknutý, a preto Najvyšší súd Slovenskej republiky pristúpil k širšiemu výkladu pojmu v súlade s § 14 Správneho poriadku.“

Z citovaného vyplýva, že najvyšší súd v namietanom rozsudku nezaujal právny názor, že manželia Ž. v predmetnom konaní nemajú postavenie vedľajších účastníkov konania, ako sa sťažovateľ mylne domnieva (zrejme na základe už citovaného textu odôvodnenia: „Účastníkmi vkladového konania teda boli výlučne tieto dva subjekty, ktoré jediné sú v medziach ustanovených zákonom oprávnené podať opravný prostriedok voči rozhodnutiu, ktorým sa vkladové konanie končí. Žalobca a ani vedľajší účastníci na strane žalovaného neboli a ani sa nestali účastníkmi vkladového konania, v ktorom bolo vydané preskúmané rozhodnutie o povolení vkladu...“, pozn.). Z ďalšieho (už citovaného textu) totiž vyplýva, že v danom prípade zjavne uplatnil extenzívny výklad § 14 Správneho poriadku, podľa ktorého účastníkom správneho konania je nielen ten, o koho právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach sa má konať alebo koho práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti môžu byť rozhodnutím priamo dotknuté, ale aj ten, kto tvrdí, že môže byť rozhodnutím vo svojich právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach priamo dotknutý, a to až do času, kým sa preukáže opak.

Najvyšší súd teda v namietanom rozsudku uplatnením extenzívneho výkladu § 14 Správneho poriadku považoval manželov Ž. za vedľajších účastníkov preskúmaného správneho konania a nespochybnil ich postavenie, rovnako ako nespochybnil postavenie sťažovateľa ako žalobcu v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správy katastra

o povolení vkladu vlastníckého práva k spornému bytu do katastra nehnuteľností v prospech JUDr. A. M., čoho dôkazom je v konečnom dôsledku aj skutočnosť, že najvyšší súd sa riadne vysporiadal s odvolaním vedľajších účastníkov, ako aj s vyjadrením samotného sťažovateľa (žalobcu) a následne vo veci meritórne rozhodol. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd zastáva názor, že najvyšší súd v danom prípade vzhľadom na skutkové okolnosti predmetnej veci postupoval správne, keď uplatnil extenzívny výklad § 14 Správneho poriadku. Na tomto základe ústavný súd konštatoval, že aj s otázkou postavenia sťažovateľa a manželov Ž. sa najvyšší súd v namietanom rozsudku vyrovnal ústavne akceptovateľným spôsobom, a preto nemožno považovať posudzovanú námietku sťažovateľa za odôvodnenú.

Sumarizujúc dosiaľ uvedené ústavný súd konštatuje, že namietaný rozsudok najvyššieho súdu nevykazuje znaky arbitrárnosti, a zároveň považuje právne názory najvyššieho súdu vyjadrené v jeho odôvodnení za legitímne a z ústavného hľadiska za akceptovateľné. Ústavný súd nezistil, že by rozsudku najvyššieho súdu bolo možné vyčítať jednostrannosť, ktorá by zakladala svojvôľu alebo takú aplikáciu zákonných ustanovení, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Ústavný súd vzhľadom na uvedené skutočnosti uzavrel, že právne závery najvyššieho súdu v sťažovateľovej veci nemožno kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak nezlučiteľné s požiadavkami, ktoré vyplývajú z čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľ namietal.

Ústavný súd v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou opakovane vyslovil, že ak sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom namietal také porušenie základného práva alebo slobody, ktoré podľa okolností prípadu nemohlo nastať, ústavný súd návrh odmietne ako zjavne neopodstatnený (napr. II. ÚS 70/99, III. ÚS 45/03).

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že medzi namietaným rozsudkom najvyššieho súdu a obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by naznačovala, že po prípadnom prijatí

sťažnosti na ďalšie konanie by ústavný súd mohol reálne dospieť k záveru, že sťažovateľom označené práva boli v danom prípade porušené. Ústavný súd preto sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo bez právneho dôvodu, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. apríla 2011